

Wakacyjnie o prawie oświatowym

Bogusław Tundzios

Klimat wakacyjny, jak co roku o tej porze. Początek lipca, żar leje się z nieba, na biurku coraz mniej korespondencji, głównie podania o urlopy. A my popatrzymy, co w prawie oświatowym przyniesie nowy rok szkolny.

(Jak) otworzyć szkołę

Zacznijmy od kierunków realizacji polityki oświatowej państwa, ogłoszonych przez minister Joannę Kluzik-Rostkowską. Rok szkolny 2015/2016 to Rok Otwartej Szkoły. Oj, warto szkoły pootwierać szeroko, na nowe, na mądre, na przyjazne, na świat...

Otwarta szkoła to taka, która nie zamyka się na kulturę, sztukę, sport, środowiska lokalne. Potrafi korzystać z tego, co ją otacza – mówi szefowa MEN. I niech tak się stanie. Wielkie zadanie przed nami, placówkami doskonalenia nauczycieli, również w odniesieniu do wskazanych podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej państwa:

1. *Wzmocnienie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodkach wychowawczych, ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych.*
2. *Podniesienie jakości kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych poprzez zaangażowanie przedstawicieli partnerów społecznych w dostosowywanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.*
3. *Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży.*
4. *Edukację matematyczną i przyrodniczą w kształceniu ogólnym.*

Szczególnie zaakcentowane jest więc bezpieczeństwo uczniów oraz kształcenie zawodowe (aby edukacja szła „pod rękę” z gospodarką), no i nauczanie matematyki i przedmiotów przyrodniczych wreszcie.

Odwieczny problem – czytelnictwo, obecnie w dobie Internetu i nowych mediów zadanie niezmiernie trudne. Tu pomocny może być program dofinansowania na zakup książek do biblioteki szkolnej, program, który już ruszył – „Książki naszych marzeń”. Wysokość dofinansowania uzależniona jest o liczby uczniów – szkoły mogą otrzymać: 1000 zł (placówki do 70 uczniów), 1300 zł (placówki, w których uczy się od 71-170), największe szkoły, w których liczba uczniów wynosi więcej niż 170, mogą otrzymać do 2170 zł. Szczegóły projektu w ROZPORZĄDZENIU RADY MINISTRÓW w sprawie szczegółowych warunków, form i trybu realizacji rządowego programu wspierania w 2015 roku organów prowadzących szkoły podsta-

wowe i szkoły artystyczne realizujące kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej w obszarze rozwijania zainteresowań uczniów przez promocję czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży – „Książki naszych marzeń” (Dz. U. poz. 759).

Kontynuowany jest również inny rządowy program „Bezpieczna i przyjazna szkoła”. W roku 2015 środki budżetowe przeznaczone będą m.in. na:

- dalsze prowadzenie ogólnopolskiej infolinii interwencyjno-informacyjnej (www.116111.pl oraz www.800100100.pl),
- kontynuację oceny szkół i placówek oświatowych realizujących politykę ochronę dzieci przed agresją i przemocą,
- podnoszenie kompetencji kadry pedagogicznej z zakresu profilaktyki przemocy i agresji oraz promowanie zdrowego stylu życia.

Zdrowe odżywianie, czyli „śmieciowemu jedzeniu” mówimy nie!

Powszechnie wiadomo, że w szkolnym żywieniu od września będzie inaczej. W maju Wojewoda Mazowiecki i Mazowiecki Kurator Oświaty zorganizowali cykl konferencji „Wiem, co jem – jak wdrażać w szkole od 1 września 2015 roku nowe prawo w zakresie żywienia?”. Chodzi oczywiście o ustawę z dnia 25 sierpnia 2006 roku o bezpieczeństwie żywności i żywienia znowelizowaną w bieżącym roku (Dz. U. poz. 35). Drżycie szkolne sklepiki i stołówki! Obecnie ustawa ta reguluje również: zasady sprzedaży, reklamy i promocji środków spożywczych oraz wymagania w zakresie żywienia dzieci i młodzieży w ramach żywienia zbiorowego w przedszkolach, szkołach i w placówkach systemu oświaty, o których mowa w art. 2 pkt 3, 5 i 7 ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty,

zwanych dalej „jednostkami systemu oświaty” (art. 1 ust.3). W ustawie tej, skądinąd wartej przeczytania, bo wszyscy jesteśmy konsumentami żywności, dodano Dział IIa „Środki spożywcze oraz żywienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty” (art. 52c). W jednostkach systemu oświaty będzie można sprzedawać, a w ramach żywienia zbiorowego dzieciom i młodzieży stosować jedynie środki spożywcze określone w przepisach wydanych przez ministra zdrowia, o czym za chwilę. I tylko te mogą być promowane i reklamowane. Dyrektor może ustalić z radą rodziców szczegółową listę produktów dopuszczonych do sprzedaży lub stosowania. Dyrektorzy są również uprawnieni do rozwiązywania, bez zachowania terminu wypowiedzenia, umowy z podmiotem prowadzącym sprzedaż środków spożywczych lub działalność w zakresie zbiorowego żywienia dzieci i młodzieży, bez odszkodowania. Zgodnie z art. 103 ustawy wysokość kary pieniężnej za nieprzestrzeganie ww. umowy mieści się w przedziale 1000-5000 zł.

Dostępne (obecnie w formie projektu, ma obowiązywać od 1 września 2015) jest wspomniane już ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Zawiera ono dwa załączniki:

1. Wykaz grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży.
2. Wykaz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży.

To koniecznie trzeba przeczytać! Jakiegokolwiek parafrazowanie tekstu nie ma sensu, wytyczne są szczegółowe, a oczywiście zdania na ten temat podzielone. Trudno jednak nie podać kilku przykładów, że np. stosowany może być jedynie ketchup w *przypadku którego zużyto nie mniej niż 120 g pomidorów do przygotowania 100 g produktu gotowego do spożycia, zaś przetwory mięsne mogą zawierać nie więcej niż 10 g tłuszczu w 100 g produktu (produkty mleczne – nie więcej niż 10 g cukrów w 100 g/ml produktu). W żywieniu całodziennym podaje się pięć porcji warzyw lub owoców, jedna porcja może być zastąpiona przez sok w porcji nieprzekraczającej 200 ml...¹.*

Pojawia się pytanie, czy sklepiki i stołówki to wytrzymają, jak wptynie to na ceny. Ważne, żeby nie zginął nam podstawowy cel – walka z otyłością i promowanie zdrowego stylu życia. Wystarczy wejść do pierwszej lepszej szkoły i przyjrzeć się uczniom oraz zawartości większości sklepików czy daniom w stołówkach. Niech w swoje ręce weźmie ten problem społeczność lokalna i dla dobra dzieci zadba o sensowny dobór produktów choć w szkole. Bo w życiu – w sklepach i fast foodach nie zmieni się nic, zmiana musi nastąpić w naszej świadomości, a ją najlepiej kształtować od dziecka.

Pokłosie nowelizacji ustawy

Najwięcej jednak zmian wynika z nowelizacji USTAWY O SYSTEMIE OŚWIATY (ustawa z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw, którą opublikowano 16 marca 2015 roku w Dz. U. poz. 357).

Zmianom w zakresie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania (dodany w ustawie rozdział 3a „Ocenianie, klasyfikowanie i promowanie uczniów w szkołach publicznych”) poświęciliśmy ubiegły numer „Meritum”. W międzyczasie ukazało się już także rozporządzenie wykonawcze (obowiązujące od 1 września 2015 roku): ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 10 czerwca 2015 roku w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. poz. 843).

Co do rozdziału 3b ustawy („Sprawdzian, egzamin gimnazjalny i egzamin maturalny oraz egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie”) dodajmy, że minister Joanna Kluzik-Rostkowska podpisała 25 czerwca rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego, które wejdzie w życie z dniem 1 września 2015 roku.

Cytując za Departamentem Informacji i Promocji MEN: *Zmiany w stosunku do rozwiązań obowiązujących w roku szkolnym 2014/2015 dotyczą przede wszystkim kwestii organizacyjnych i polegają m.in. na:*

- *ujednoliceniu terminów ogłaszania przez dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej komunikatów w sprawie materiałów i przyborów pomocniczych, z których można korzystać na sprawdzianie, egzaminie gimnazjalnym oraz egzaminie maturalnym, a także listy systemów operacyjnych, programów użytkowych oraz języków programowania (w przypadku egzaminu maturalnego z informatyki) oraz w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego oraz egzaminu maturalnego – komunikaty będą ogłaszane każdego roku do dnia 10 września; w tym terminie będzie ogłaszana również informacja o sposobie organizacji i przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego, o której mowa w art. 9a ust. 2 pkt 10 lit. b ustawy,*

¹ Kilkudziesięciostronicowe uzasadnienie do rozporządzenia jest bardzo interesującym raportem o stanie żywienia w polskich szkołach - polecam! <http://legislacja.rcl.gov.pl/docs//516/12273657/12295650/12295651/dokument169876/dokument169878.docx> (dostęp 6.07.2015).

- określeniu w rozporządzeniu terminów, w których dyrektor szkoły na piśmie informuje rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia o wskazanym sposobie lub sposobach dostosowania warunków lub formy przeprowadzania sprawdzianu albo egzaminu gimnazjalnego (§ 11 rozporządzenia); terminy te określone zostały również w przypadku egzaminu maturalnego (§ 38 rozporządzenia),
 - składu zespołów nadzorujących przebieg sprawdzianu albo egzaminu gimnazjalnego – co najmniej dwóch nauczycieli zamiast co najmniej trzech (§ 17 ust. 3 rozporządzenia); zmiany w tym zakresie były postulowane przez dyrektorów szkół i mają na celu ułatwienie organizacji sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego, w szczególności powoływania zespołów nadzorujących ich przebieg,
 - możliwości powołania w skład zespołu nadzorującego przebieg sprawdzianu nauczycieli prowadzących zajęcia, z zakresu których przeprowadzany jest sprawdzian – dotychczas nauczyciele zajęć edukacyjnych, z zakresu których był przeprowadzany sprawdzian, nie mogli być powołani w skład zespołu nadzorującego przebieg sprawdzianu,
 - możliwości powołania w skład zespołu nadzorującego wychowawcy zdających w przypadku sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego (§ 17 rozporządzenia),
 - wysokości opłaty za egzamin maturalny (§ 78 rozporządzenia), wnoszonej przez absolwentów przystępujących do egzaminu maturalnego w przypadkach, o których mowa w art. 44zżq ust. 1 ustawy. Opłata za egzamin maturalny będzie wynosiła 50 zł. Wysokość tej opłaty została określona na poziomie średniego kosztu przeprowadzenia egzaminu maturalnego z poszczególnych przedmiotów w części pisemnej; w rozporządzeniu określono także termin przedstawienia dowodu wniesienia opłaty
- oraz termin i tryb złożenia wniosku o zwolnienie z opłaty.
- Ukazało się już ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 27 kwietnia 2015 roku w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (Dz. U. poz. 673).
- Zmiany dotyczą także sprawowania i organizacji nadzoru pedagogicznego.
- Nieco większe uprawnienia wizytatorów już obowiązują (art. 33 ust. 3 i dalsze), m.in. prawo wstępu bez uprzedzenia w charakterze obserwatora na zajęcia dydaktyczne, wychowawcze, opiekuńcze i inne zajęcia organizowane przez szkołę lub placówkę oraz uprawnienie do wydawania dyrektorom szkół i placówek zaleceń – wraz z terminem ich realizacji.
- Upoważniono ponadto organ sprawujący nadzór pedagogiczny do przetwarzania danych osobowych pracowników i uczniów szkół i placówek w zakresie niezbędnym do wykonywania nadzoru pedagogicznego (art. 33 ust. 9).
- Doprecyzowany został art. 33 ust. 1 ustawy, w obecnym brzmieniu:
- Nadzór pedagogiczny polega na:
1. obserwowaniu, analizowaniu i ocenianiu przebiegu procesów kształcenia i wychowania oraz efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek,
 2. ocenianiu stanu i warunków działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek,
 3. udzielaniu pomocy szkołom i placówkom, a także nauczycielom w wykonywaniu ich zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych,

4. *inspirowaniu nauczycieli do innowacji pedagogicznych, metodycznych i organizacyjnych.*

Zgodnie z nowym artykułem 21a od 1 września 2015 roku szkoły i placówki podejmują niezbędne działania w celu tworzenia optymalnych warunków realizacji działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej, zapewnienia każdemu uczniowi warunków niezbędnych do jego rozwoju, podnoszenia jakości pracy szkoły lub placówki i jej rozwoju organizacyjnego. Działania te dotyczą:

1. *efektów w zakresie kształcenia, wychowania i opieki oraz realizacji celów i zadań statutowych,*
2. *organizacji procesów kształcenia, wychowania i opieki,*
3. *tworzenia warunków do rozwoju i aktywności uczniów,*
4. *współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym,*
5. *zarządzania szkołą lub placówką.*

W związku z tym zostanie wydane (projekt już jest)² rozporządzenie w sprawie wymagań wobec szkół i placówek z uwzględnieniem charakterystyk spełniania wymagań na poziomie (w załączniku do rozporządzenia):

1. *podstawowym – świadczącym o prawidłowym przebiegu procesów kształcenia, wychowania i opieki, umożliwieniu każdemu uczniowi rozwoju na miarę jego indywidualnych możliwości, podejmowaniu przez szkołę lub placówkę działań podnoszących jakość jej pracy, angażowaniu uczniów, rodziców i nauczycieli w działania szkoły lub placówki, a także współpracy ze środowiskiem lokalnym,*

2. *wysokim – świadczącym o wysokiej skuteczności działań, o których mowa w pkt 1, wyrażanej w szczególności efektami kształcenia i wychowania, pozytywnymi opiniami uczniów, rodziców i nauczycieli dotyczącymi adekwatności procesu kształcenia i wychowania do potrzeb i możliwości uczniów oraz doskonaleniem jakości pracy szkoły lub placówki prowadzącym do ich rozwoju i uspołecznienia poprzez angażowanie społeczności szkolnej i środowiska lokalnego.*

Znikną więc dotychczasowe literki ABCDE.

Niespełnianie podstawowych wymagań oznaczać będzie *ponowne badanie (...), nie później niż w terminie 3 lat od dnia przekazania dyrektorowi szkoły lub placówki wyników nadzoru pedagogicznego, w którym stwierdzono niespełnianie tych wymagań* (art. 34 ust. 2b).

Oprócz rozporządzenia w sprawie wymagań obowiązywać będzie również nowe rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego (projekt również jest dostępny)³.

Poszerzono również listę zadań ministra (art. 35 ust. 1 oraz 1a), który m.in. uruchomi (od 1 października 2015 roku) elektroniczną platformę nadzoru pedagogicznego, do której dostęp będą miały *upoważnione osoby realizujące zadania w zakresie nadzoru pedagogicznego, nauczyciele, uczniowie, rodzice i przedstawiciele organów prowadzących szkoły lub placówki*, a znajdują się tam np. narzędzia nadzoru pedagogicznego oraz analizy i opracowania.

Zwrócić także warto uwagę na art. 61 ust. 3a odnoszący się do liczby uczniów w oddziałach klas 1-3 szkoły podstawowej (nie więcej niż 25 uczniów, z możliwością zwiększenia o 2 – wtedy obligatoryjnie zatrudnia się asystenta nauczyciela).

W art. 64 ust 1 doprecyzowano wykaz podstawowych form działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły.

² <http://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12271106#12271106> (dostęp 6.07.2015).

³ <http://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12271107#12271107> (dostęp 6.07.2015).

Zmiany dotyczą także:

- *funkcjonowania szkół prowadzących kształcenie zawodowe, m.in. w zakresie postępowania rekrutacyjnego czy prowadzenia kwalifikacyjnych kursów zawodowych,*
- *doprecyzowania zadań organu prowadzącego szkołę w zakresie zapewnienia szkole, w ramach dotychczas świadczonej obsługi administracyjnej, również obsługi prawnej,*
- *ułatwienia finansowania zajęć realizowanych przez nauczycieli w ramach projektów i programów finansowanych z udziałem środków europejskich,*
- *zasad dotyczących postępowania rekrutacyjnego do szkół sportowych oraz szkół dwujęzycznych, a także w zakresie przechodzenia uczniów do szkół różnych typów,*
- *zwiększenia kwot dotacji celowej na sfinansowanie podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych dla uczniów niepełnosprawnych z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, korzystających z podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych, dostosowanych do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych tych uczniów,*
- *uznawania świadectw szkolnych wydanych za granicą. Nowe przepisy spowodują m.in. skrócenie czasu postępowania niezbędnego w sprawie uznania wykształcenia uzyskanego za granicą. Katalog świadectw uznawanych w Polsce z mocy prawa, czyli bez konieczności przeprowadzenia postępowania administracyjnego przez kuratorów oświaty, zostanie poszerzony o świadectwa maturalne wydane w państwach UE, EOG lub OECD⁴.*

Różności

Ze zmian w Karcie nauczyciela zwróćmy uwagę na zmianę dotyczącą awansu zawodowego nauczyciela – zacytujmy nowy ust. 5a w artykule 9d, obowiązujący od 31 marca 2015 roku: *W przypadku nieobecności nauczyciela w pracy z powodu urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub urlopu ojcowskiego, staż ulega przedłużeniu o czas trwania tej nieobecności. W przypadku gdy łączny czas nieprzerwanej nieobecności w pracy z przyczyn, o których mowa w zdaniu pierwszym oraz w ust. 5, jest dłuższy niż rok i 6 miesięcy, nauczyciel jest obowiązany do ponownego odbycia stażu w pełnym wymiarze.*

Wspomnijmy na zakończenie o ROZPORZĄDZENIU MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 25 marca 2015 roku w sprawie postępowania w celu uznania świadectwa lub innego dokumentu albo potwierdzenia wykształcenia lub uprawnień do kontynuacji nauki uzyskanych w zagranicznym systemie oświaty (Dz. U. poz. 447) – ważne i już weszło w życie (od 31 marca 2015 roku) oraz o obowiązującym od 2 lipca ROZPORZĄDZENIU RADY MINISTRÓW z dnia 23 czerwca 2015 roku w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników i materiałów edukacyjnych (Dz. U. poz. 938).

W „poczekalni” jeszcze sporo projektów (m.in. kwalifikacje nauczycieli, podstawa programowa kształcenia w zawodach, praktyczna nauka zawodu, przeciwdziałanie narkomanii, w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym), o których będziemy pisać wkrótce.

Bogusław Tundzios jest nauczycielem konsultantem w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli, kierownikiem Wydziału w Radomiu.

⁴ Cyt. za: Departament Informacji i Promocji MEN.

Koszt rocznej prenumeraty „Meritum” wraz z biuletynem „Oświata Mazowiecka”
wynosi **50,00 zł** (w tym koszt przesyłki)

1. Dane zamawiającego:

- dokładny, czytelny adres placówki lub adres prywatny:

.....

- e-mail
- numer telefonu
- NIP
- liczba egzemplarzy

Zamawiający potwierdza jednocześnie, że jest uprawniony do złożenia zamówienia i przyjęcia faktury VAT
oraz zgadza się na wystawianie faktury VAT bez podpisu Zamawiającego.

2. Zamawiający dokonuje przelewu należnej kwoty na konto MSCDN:

Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli
ul. Świętojerska 9, 00-236 Warszawa
NIP 525-249-20-11

Nr rachunku: 20 1020 1026 0000 1002 0232 8086

Zapewniamy, że po złożeniu zamówienia i uiszczeniu należnej kwoty prześlemy fakturę
oraz dostępne numery „Meritum”, które ukazały się przed Państwa prenumeratą.

3. Zamówienie należy przesać na adres:

Redakcja „Meritum”

Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli

ul. Świętojerska 9, 00-236 Warszawa

lub na adres e-mail: mscdn@mscdn.edu.pl

lub faks: 22 536 60 01